

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Νεοελληνική ποίηση: 20ός αιώνας
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	20th Century Modern Greek Poetry
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 023.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	11231
<u>Διδάσκουσα:</u>	Ρούσσου Μαίρη, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα μελετηθούν κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας του 20ού αιώνα με κύριο άξονα την ποίηση. Θα δοθεί έμφαση καταρχήν στο πέρασμα από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα, έτσι όπως εκφράστηκε στον ελλαδικό χώρο από την ηγετική φυσιογνωμία του ποιητή και κριτικού Κωστή Παλαμά, καθώς και στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα με την ποίηση των Λορέντζου Μαβίλη, Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, Ιωάννη Γρυπάρη και Λάμπρου Πορφύρα. Θα εξεταστεί η ποίηση του Αλεξανδρινού Κωνσταντίνου Καβάφη ως παράδειγμα ποιητή που έζησε και έγραψε έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους και που στόχευσε, μεταξύ άλλων, στην ανάδειξη του οικουμενικού χαρακτήρα του ελληνισμού. Στη συνέχεια θα μελετηθούν οι ποιητές Άγγελος Σικελιανός και Κώστας Βάρναλης, ως συνεχιστές της κληρονομιάς του Κωστή Παλαμά και της ποίησης του 19^{ου} αιώνα και ιδιαίτερα της Επτανησιακής Σχολής. Θα γίνει αναφορά στην κληρονομία του Συμβολισμού και στους ποιητές του Μεσοπολέμου, Ρώμο Φιλύρα, Απόστολο Μελαχρινό, Μιλτιάδη Μαλακάση και Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, ενώ θα μελετηθεί η εμβληματική περίπτωση του Κώστα Καρυωτάκη. Τέλος θα μελετηθεί το πέρασμα στον Μοντερνισμό που πραγματοποίησε η Γενιά του 30 μέσα από τα ποιήματα των Γιώργου Σεφέρη, Οδυσσέα Ελύτη και Γιάννη Ρίτσου, ενώ θα εξεταστούν και υπερρεαλιστές ποιητές όπως ο Ανδρέας Εμπειρικός, ο Νίκος Εγγονόπουλος και ο Νικήτας Ράντος.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Νεοελληνική ποίηση: 20ός αιώνας
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	20th Century Modern Greek Poetry
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 023.2
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	12883
<u>Διδάσκουσα:</u>	Ρούσσου Μαίρη, .Ειδικό.Εκπαιδευτικό.Προσωπικό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα θα μελετηθούν κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας του 20ού αιώνα με κύριο άξονα την ποίηση. Θα δοθεί έμφαση καταρχήν στο πέρασμα από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα, έτσι όπως εκφράστηκε στον ελλαδικό χώρο από την ηγετική φυσιογνωμία του ποιητή και κριτικού Κωστή Παλαμά, καθώς και στις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα με την ποίηση των Λορέντζου Μαβίλη, Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, Ιωάννη Γρυπάρη και Λάμπρου Πορφύρα. Θα εξεταστεί η ποίηση του Αλεξανδρινού Κωνσταντίνου Καβάφη ως παράδειγμα ποιητή που έζησε και έγραψε έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους και που στόχευσε, μεταξύ άλλων, στην ανάδειξη του οικουμενικού χαρακτήρα του ελληνισμού. Στη συνέχεια θα μελετηθούν οι ποιητές Άγγελος Σικελιανός και Κώστας Βάρναλης, ως συνεχιστές της κληρονομιάς του Κωστή Παλαμά και της ποίησης του 19^{ου} αιώνα και ιδιαίτερα της Επτανησιακής Σχολής. Θα γίνει αναφορά στην κληρονομία του Συμβολισμού και στους ποιητές του Μεσοπολέμου, Ρώμο Φιλύρα, Απόστολο Μελαχρινό, Μιλτιάδη Μαλακάση και Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, ενώ θα μελετηθεί η εμβληματική περίπτωση του Κώστα Καρυωτάκη. Τέλος θα μελετηθεί το πέρασμα στον Μοντερνισμό που πραγματοποίησε η Γενιά του 30 μέσα από τα ποιήματα των Γιώργου Σεφέρη, Οδυσσέα Ελύτη και Γιάννη Ρίτσου, ενώ θα εξεταστούν και υπερρεαλιστές ποιητές όπως ο Ανδρέας Εμπειρικός, ο Νίκος Εγγονόπουλος και ο Νικήτας Ράντος.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Introduction to Greek Paleography
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 110.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13286
<u>Διδάσκων:</u>	Hinterberger Martin, Καθηγητής, Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εισαγωγή στην ιστορία της ελληνικής γραφής και των χειρογράφων από την εμφάνιση του κώδικα (2ος αιώνας μ.Χ.) μέχρι και την εδραίωση της τυπογραφίας (16ος αιώνας). Στο μάθημα αναπτύσσονται γενικότερα θέματα (υλικά, γραφές, τεχνικές και εργαστήρια παραγωγής, οικονομικά και κοινωνικά συμφραζόμενα, χρονολόγηση), ενώ παράλληλα περιλαμβάνεται άσκηση στην ανάγνωση και μεταγραφή των χειρογράφων.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Εισαγωγή στη Θεωρία Λογοτεχνίας
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Introduction to Literary Theory
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 130.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	10034
<u>Διδάσκων:</u>	Πουργούρης Μαρίνος, .Επίκουρος.Καθηγητής.Νεοελληνικής.Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση βασικών εννοιών της λογοτεχνικής θεωρίας. Εστιάζει στην εξέταση του λογοτεχνικού κειμένου σε σχέση με τους βασικούς άξονες που το αποτελούν, όπως τις έννοιες του συγγραφέα, του αναγνώστη και της πραγματικότητας (μίμησης), εντοπίζοντας ιστορικές αντιλήψεις που σχετίζονται με τη διαμόρφωσή τους. Εξετάζει συγκεκριμένες θεωρίες όπως την ψυχαναλυτική λογοτεχνική θεωρία, τον δομισμό, τον μετα-δομισμό, τη μετα-αποικιακή θεωρία, την αποδόμηση, τις πολιτισμικές σπουδές, και τη Μαρξιστική κριτική, αντλώντας ταυτόχρονα υλικό από συναφείς επιστημονικούς κλάδους (ανθρωπολογία, ψυχολογία, πολιτική θεωρία, κοινωνιολογία, γλωσσολογία και φιλοσοφία). Βασικός στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με μεθοδολογικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις στο λογοτεχνικό κείμενο.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Εισαγωγή στη Νεοελληνική Μετρική
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Modern Greek Metrics: An Introduction
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 141.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	10245
<u>Διδάσκουσα:</u>	Αθανασοπούλου Αφροδίτη, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η νεοελληνική μετρική με έμφαση στα ειδοποιά της γνωρίσματα: τονικο-συλλαβική φύση, συστήματα μέτρησης, μετρικά πάθη φωνηέντων, βασικά μέτρα, οργάνωση του στίχου, τύποι ομοιοκαταληξίας. Εξετάζεται κριτικά το μοναδικό έως σήμερα εγχειρίδιο Νεοελληνικής Μετρικής του Θρασ. Σταύρου (α΄ έκδ. 1930) στο φως των νεότερων συμβολών Ελλήνων και ξένων μετρικολόγων (Peri, Mackridge, Γαραντούδης, Αθανασοπούλου, Fedina). Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα και καλύπτει όλο το φάσμα της καθ' ημάς έμμετρης ποίησης από τις απαρχές της (δημοτικό τραγούδι – ακριτική ποίηση, κρητική και κυπριακή Αναγέννηση), με έμφαση στην επώνυμη παραγωγή των χρόνων της Επανάστασης (φαναριώτικη/αθηναϊκή, επτανησιακή ποίηση) και με όριο τις στιχουργικές καινοτομίες στην καμπή 19ου και 20ού αιώνα που γεννούν τον ελευθερωμένο στίχο στην Ελλάδα.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Σταθμοί της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Milestones of Modern Greek Literature
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 170.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	12278
<u>Διδάσκων:</u>	Πιερής Μιχάλης, Καθηγητής, Νεοελληνικής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κριτική και φιλολογική ανάγνωση ποιητικών έργων που θεωρούνται «Σταθμοί» της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Έτσι εξετάζονται, ενταγμένοι στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, ποιητές όπως οι Ανώνυμος Κύπριος του 16ου αιώνα, Μπεργαδής, Γεώργιος Χορτάτσης, Βιτσέντζος Κορνάρος, Κωνσταντίνος/Καισάριος Δαπόντες, Ανδρέας Κάλβος, Διονύσιος Σολωμός, Αριστοτέλης Βαλαωρίτης, Βασίλης Μιχαηλίδης, Κωστής Παλαμάς, Κ.Π. Καβάφης, Κ.Γ. Καρυωτάκης, Άγγελος Σικελιανός, Νίκος Καζαντζάκης, Γιώργος Σεφέρης, Γιάννης Ρίτσος, Οδυσσέας Ελύτης, Ζωή Καρέλλη, Κώστας Μόντης, Νίκος Καββαδίας, Τάκης Σινόπουλος, Μανόλης Αναγνωστάκης, Μίλτος Σαχτούρης, Παντελής Μηχανικός, Θεοδόσης Νικολάου, Γιώργης Παυλόπουλος, Κυριάκος Χαραλαμπίδης, Κική Δημουλά, Μιχάλης Γκανάς κ.ά.

Το μάθημα αυτό έχει σχεδιαστεί ώστε να εξυπηρετήσει τις ανάγκες των φοιτητών που επιθυμούν να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στο χώρο της νεοελληνικής λογοτεχνίας και παράλληλα θέλουν να γίνουν φιλόλογοι νεοελληνιστές. Στόχο έχει τη μύηση των φοιτητών αυτών στην επιστήμη της νεοελληνικής φιλολογίας με εργαλείο την προσέγγιση κορυφαίων έργων της νεοελληνικής ποίησης.

Το μάθημα, στο οποίο υπήρξε μέριμνα ώστε να καλυφθούν όλες οι γραμματολογικές περίοδοι της νεοελληνικής λογοτεχνίας, θα διδαχτούν ποιήματα όπως ο «Απόκοπος» του Μπεγαρδή, ο «Ερωτόκριτος» του Κορνάρου, ο «Κανών περιεκτικός» του Δαπόντε, ο «Κρητικός» του Σολωμού, ο «Φωτεινός» του Βαλαωρίτη, η «Ενάτη Ιουλίου 1821 εν Λευκωσία» και η «Ανεράδα» του Βασίλη Μιχαηλίδη, η «Φοινικιά» του Παλαμά, ο «Μύρης-Αλεξάνδρεια του 340 μ.Χ.» του Καβάφη, η «Μελέτη θανάτου» του Σικελιανού, ο «Μπολιβάρ» του Εγγονόπουλου, ο «Δαίμων της πορνείας» του Σεφέρη, ο «Αποχαιρετισμός» και ο «Αίας» του Ρίτσου, «Η Άνθρωπος» της Καρέλλη, τα «Γράμματα στη Μητέρα» του Μόντη, ο «Νεκρόδειπνος» του Σινόπουλου, το «Παιδί και οι ληστές» του Παυλόπουλου, η «Χριστουγεννιάτικη Ιστορία» του Γκανά κ.ά.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Θρησκευτική ποίηση και Υμνογραφία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Religious (personal) poetry and hymnography
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 213.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13287
<u>Διδάσκουσα:</u>	Γιαννούλη Αντωνία, .Αναπληρώτρια.Καθηγήτρια.Βυζαντινής.Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η παράδοση επικεντρώνεται σε αντιπροσωπευτικά κείμενα της θρησκευτικής και της λειτουργικής ποίησης. Παρακολουθώντας την ιστορία της υμνογραφίας από τους πρωτοχριστιανικούς αιώνες κι εξής, εξετάζονται ποικίλες μορφές ύμνων και συζητούνται συναφή ζητήματα έρευνας που παραμένουν άλυτα μέχρι σήμερα, όπως εκείνο της πατρότητας του Ακαθίστου ύμνου.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις μορφές του κοντακίου (6ος αιώνας) και του κανόνα (8ος αιώνας). Παράλληλα, μελετώνται το υμνογραφικό έργο, οι καινοτόμες επιλογές και ιδιαιτερότητες των σημαντικότερων υμνογράφων και μελωδών, κυρίως του «πρώτου» ποιητή των κοντακίων, του Ρωμανού του Μελωδού, και των περίφημων κανονογράφων, όπως είναι ο Ανδρέας Κρήτης, ο Ιωάννης Δαμασκηνός, ο Κοσμάς ο Μελωδός κ.ά. Η ξεχωριστή θέση της υμνογραφίας στη βυζαντινή λογοτεχνία φανερώνεται και από τη χρήση των μορφών της για μη λειτουργικούς σκοπούς.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Ο Θεόδωρος Πρόδρομος και η εποχή του
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Theodore Prodromos and his times
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 217.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13572
<u>Διδάσκων:</u>	Hinterberger Martin, Καθηγητής, Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο Θεόδωρος Πρόδρομος, εκπρόσωπος της λογοτεχνικής ακμής κατά την Κομνήνια περίοδο (12ος αι.), είναι ένας από τους πιο παραγωγικούς και πιο πετυχημένους συγγραφείς του Βυζαντίου. Στο μάθημα παρουσιάζονται και συζητιούνται αποσπάσματα από κείμενα τόσο του ίδιου του Πρόδρομου όσο και των συγχρόνων του. Τα κείμενα αυτά από τη μια δείχνουν το μεγάλο εύρος των λογοτεχνικών ενδιαφερόντων της εποχής και από την άλλη περιέχουν πληροφορίες για τη βιογραφία του Πρόδρομου. Τα αποσπάσματα ερμηνεύονται στην τάξη με τη συμμετοχή των φοιτητών οι οποίοι θα τα έχουν προετοιμάσει με τη βοήθεια της βιβλιογραφίας που θα τους δοθεί στην αρχή του εξαμήνου.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Έρωτας, Εγκλεισμός και Θάνατος στην Πρώιμη Κρητική Λογοτεχνία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Love, Enclosure and Death in Early Cretan Literature
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 237.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13288
<u>Διδάσκουσα:</u>	Παπαδάκη Ρένα, .Επίκουρη.Καθηγήτρια.Νεοελληνικής.Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Μετά την προσάρτηση της Κρήτης στη βενετική επικράτεια, το νησί υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα σημεία επαφής του βυζαντινού με τον δυτικό κόσμο. Οι επιδράσεις που και οι δύο άσκησαν στην πολιτισμική ζωή του τόπου αφομοιώθηκαν δημιουργικά με αποτέλεσμα να παραχθεί σταδιακά ένα ιδιότυπο μείγμα βενετοκρητικού πολιτισμού. Πρώιμα φανερώματα συγκρητισμού, τα έργα της πρώτης περιόδου της κρητικής λογοτεχνίας παρακολουθούν τα πνευματικά και καλλιτεχνικά ρεύματα που χαρακτηρίζουν τη μετάβαση από τον όψιμο Μεσαίωνα στην Αναγέννηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παράλληλα οι συγγραφείς τους αναδεικνύουν την ομιλούμενη ελληνική σε γλώσσα λογοτεχνικής γραφής και καθιερώνουν τη χρήση του ομοιοκατάληκτου δίστιχου. Θα μελετήσουμε τα συγκεκριμένα κείμενα ως προς τα θεματικά, γλωσσικά, μετρικά και υφολογικά τους χαρακτηριστικά, τις συμβάσεις των ειδών στα οποία εντάσσονται, τις πηγές και τα πρότυπά τους, τους ιδεολογικούς προσανατολισμούς και τις αισθητικές αντιλήψεις των δημιουργών τους. Θα εξετάσουμε επίσης τις συνθήκες της χειρόγραφης και έντυπης κυκλοφορίας τους, τους ορίζοντες πρόσληψης του αναγνωστικού κοινού στο οποίο απευθύνονταν και την αναδημιουργία τους στο πλαίσιο της προφορικής λαϊκής λογοτεχνίας.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Ο ποιητής Αριστοτέλης Βαλαωρίτης
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Aristotelis Valaoritis, a poet and an activist
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 264.1
<u>Π.Μ.:</u>	5
<u>Μ.Α.Μ.:</u>	13290
<u>Διδάσκουσα:</u>	Αθανασπούλου Αφροδίτη,.Επίκουρη.Καθηγήτρια.Νεοελληνικής.Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο μάθημα εξετάζεται το ποιητικό έργο του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, του πιο εμβληματικού ίσως απόγονου του Σολωμού και του επιφανέστερου «διάμεσου» μεταξύ επτανησιακής και αθηναϊκής Σχολής. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα μείζονα επικολυρικά του συνθέματα (*Αστραπόγιαννος, Αθανάσης Διάκος, Κυρα Φροσύνη*), αλλά και στον ημιτελή *Φωτεινό*, μέσα από τα οποία διαφαίνεται: το ενδιαφέρον του για το δημοτικό τραγούδι, τη λαογραφία και την ιστορία, με έμφαση στην Επανάσταση του 21, ενδιαφέρον για το οποίο πήρε το όνομα «ποιητής του αρματολισμού». Εξετάζονται επίσης τα ιδιαίτερα υφολογικά γνωρίσματα της ποίησής του (ρητορικά σχήματα, εικόνες, γλώσσα) και τα ρομαντικά-βυρωνικά στοιχεία που διαποτίζουν το έργο του. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στην πολιτική-πατριωτική δράση του Επτανήσιου ποιητή, η οποία συνέβαλε στην καθιέρωσή του ως εθνικού ποιητή στον μεγαλοϊδεατικό 19ο αιώνα.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Η Εικόνα του Άλλου στη Βυζαντινή Λογοτεχνία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	The Image of the Other in Byzantine Literature
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 318.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	14167
<u>Διδάσκουσα:</u>	Κωνσταντίνου Σταυρούλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η στερεοτυπική εικόνα του Άλλου, ο οποίος έρχεται σε αντιπαράθεση με τον Εαυτό, είναι ένα από τα μοτίβα που εμφανίζονται σε όλα σχεδόν τα βυζαντινά λογοτεχνικά είδη. Ο Άλλος του οποίου η κατασκευή παίρνει ποικίλες μορφές ανάλογα με το λογοτεχνικό είδος και τις προθέσεις του συγγραφέα, αποτελεί σημαντικό λογοτεχνικό πρόσωπο των κειμένων. Η παρουσία του έχει τριπλή λειτουργία: εξυπηρετεί τη δομή της αφήγησης και την εξέλιξή της, διαμορφώνει τις κειμενικές ιδεολογίες, καθώς επίσης ικανοποιεί τις προσδοκίες του κοινού των κειμένων. Θέμα της συγκεκριμένης παράδοσης είναι η εξέταση των διαφόρων εκφάνσεων του Άλλου και της σημασίας τους σε κάποια από τα πιο σημαντικά βυζαντινά λογοτεχνικά είδη.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Ο Ερωτικός Παλαμάς
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	The erotic poetry of C. Palamas
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 344.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13291
<u>Διδάσκων:</u>	Βουτουρής Παντελής, Καθηγητής Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο έρωτας αποτελεί βασικό, τον βασικότερο, θεματικό τόπο της ποίησης του Κ. Παλαμά. Παρ' όλα αυτά η ερωτική όψη του έργου του παραμένει ουσιαστικά άγνωστη. Σκοπός του μαθήματος είναι, επομένως, η ανάδειξη του «άγνωστου» ερωτικού Παλαμά και η εμβάθυνση σε ζητήματα τα οποία θέτει το έργο του, όπως η δημιουργική σχέση του με την ψυχαναλυτική θεωρία του S. Freud, ο «σκοτεινός» και ο «μετουσιωμένος» έρωτας, ο «κασσιανισμός» κ.ά.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	History of Modern Greek Literature
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 390.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	11232
<u>Διδάσκουσα:</u>	Ρούσσου Μαίρη, .Ειδικό.Επιστημονικό.Προσωπικό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τα σημαντικότερα κείμενα της νεοελληνικής λογοτεχνίας, από τις απαρχές μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Στην εισαγωγή εξετάζονται οι νεότερες τάσεις για την αποσαφήνιση του όρου «λογοτεχνία», ενώ παράλληλα γίνεται σύντομη επισκόπηση των επικρατέστερων απόψεων για τις απαρχές της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Στη συνέχεια εξετάζονται αποσπάσματα πεζών και ποιητικών κειμένων από τον 12^ο μέχρι τον 19^ο αιώνα, με έμφαση σε εκείνα τα έργα που θεωρούνται σταθμοί στην εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας, όπως για παράδειγμα ο Απόκοπος, τα Κυπριακά Ερωτικά ποιήματα, τα κυριότερα έργα της κρητικής λογοτεχνίας της ακμής, κείμενα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, το έργο του Δ. Σολωμού, οι Ωδές του Α. Κάλβου.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Η Γυναικεία Αγιότητα στη Βυζαντινή Λογοτεχνία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Female Holiness
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 403.1
Π.Μ.:	9
Μ.Α.Μ.:	13292
<u>Διδάσκουσα:</u>	Κωνσταντίνου Σταυρούλα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η λογοτεχνική αναπαράσταση της γυναικείας αγιότητας διαφοροποιείται σε σημαντικό βαθμό από εκείνη της ανδρικής. Σε σύγκριση με τους άνδρες οι ηρωίδες της βυζαντινής αγιολογικής γραμματείας εμφανίζονται να έχουν τα δικά τους χαρακτηριστικά και να ακολουθούν διαφορετικούς δρόμους άμεσα συνδεδεμένους με το κοινωνικό τους φύλο προκειμένου να πλησιάσουν το θείο και να αποκτήσουν το στέφανο της αγιότητας. Στο πλαίσιο αυτού του σεμιναρίου θα εξετάσουμε μέσα από τη μελέτη ποικίλων κειμένων από διαφορετικές εποχές τη λογοτεχνική κατασκευή της γυναικείας αγιότητας, τα βασικά της χαρακτηριστικά, τη σχέση της με την ανδρική και τις ιδεολογικές της προεκτάσεις.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Δαντικές Απηχήσεις στη Νεοελληνική Λογοτεχνία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Dante's Influences in Modern Greek Literature
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 443.1
Π.Μ.:	9
Μ.Α.Μ.:	13294
<u>Διδάσκουσα:</u>	Παπαδάκη Ρένα, Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αντικατοπτρίζοντας το φανταστικό σύστημα ενός κόσμου που βρισκόταν στο μεταίχμιο ανάμεσα στο Μεσαίωνα και την Αναγέννηση, τα έργα του Φλωρεντινού συγγραφέα Dante Alighieri άσκησαν αξιοπρόσεκτη επίδραση στην παγκόσμια λογοτεχνία και αποτέλεσαν αστείρευτη πηγή έμπνευσης για συγγραφείς και καλλιτέχνες διαφορετικών τόπων και εποχών. Συνέστησαν έτσι μια ποιητική σταθερά του πολιτισμού των νεότερων χρόνων. Μελετώντας το νεανικό έργο του Dante *Νέα Ζωή*, με θέμα τον ανεκπλήρωτο έρωτα για την αγαπημένη του Βεατρίκη, ακολουθώντας τον έπειτα στο φανταστικό του ταξίδι στην Κόλαση, το Καθατήριο και τον Παράδεισο, όπως ξεδιπλώνεται στο αριστούργημά του *Θεία Κωμωδία*, και αναλύοντας μερικά ακόμα από τα έργα του, θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε το νοητικό σύμπαν από το οποίο αντλεί, τους λογοτεχνικούς κώδικες που επεξεργάζεται και τους λόγους για τους οποίους η συγγραφική του παραγωγή αναδείχτηκε σε μείζον λογοτεχνικό πρότυπο. Στη συνέχεια θα επικεντρωθούμε στη δεξίωση του δαντικού προτύπου στην ελληνική λογοτεχνία. Στόχος μας είναι να κατανοήσουμε γιατί οι Νεοέλληνες συγγραφείς εξακολούθησαν για αιώνες να εμπνέονται από τον Φλωρεντινό ποιητή και να διαπιστώσουμε πώς ερμήνευσαν τις εικόνες και τις ιδέες του, συμβολοποιώντας κι αναπλάθοντάς τις.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Λογοτεχνία και Κινηματογράφος
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Literature and Cinema
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 445.1
Π.Μ.:	9
Μ.Α.Μ.:	13295
Διδάσκων:	Πουργούρης Μαρίνος, .Επίκουρος.Καθηγητής.Νεοελληνικής.Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το σεμινάριο εξετάζει την σχέση του κινηματογράφου με τη λογοτεχνία, εστιάζοντας στο έργο του Έλληνα σκηνοθέτη Θόδωρου Αγγελόπουλου. Μέσα από την εξέταση των σεναρίων και των ταινιών του Αγγελόπουλου, αποσκοπεί στην διερεύνηση των λογοτεχνικών αναφορών (π.χ. Όμηρος, Σολωμός, Rilke, Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος), του μυθικού υπο-κειμένου (π.χ. μύθος των Ατρείδων, Οδυσσέας, Ετεοκλής και Πολυνείκης) και των ιστορικών συμφραζομένων (ελληνικός εμφύλιος, πόλεμος της Γιουγκοσλαβίας, ελληνική επανάσταση, πτώση του κομμουνισμού κ.λπ.).

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Τίτλος μαθήματος: Ο ρήτορας και το κοινό του

Αγγλικός τίτλος: The Rhetor and His Audience

Κωδικός μαθήματος: BNE 553.1

Π.Μ.: 9

Μ.Α.Μ.: 13296

Διδάσκουσα: Γιαννούλη Αντωνία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η ρητορική κατείχε σταθερή θέση στη θεωρητική εκπαίδευση της αρχαιότητας, θέση την οποία διατήρησε με ποικίλες μεταλλάξεις μέχρι το τέλος του Βυζαντίου. Η επιρροή της ρητορικής στη διαμόρφωση της βυζαντινής λογοτεχνίας ήταν ευρύτατη και βαθύτατη. Μέσα από τη σχέση του συγγραφέα με το κοινό του το σεμινάριο εξετάζει ρητορικά κείμενα θρησκευτικού και κοσμικού περιεχομένου, τους κανόνες και τις ρητορικές πρακτικές που τα διέπουν, το γλωσσικό και υφολογικό τους επίπεδο σε συνάρτηση με τη μόρφωση του συγγραφέα, με τους στόχους του και με το κοινό στο οποίο απευθυνόταν.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Ζητήματα Ποιητικής στο Δημοτικό Τραγούδι
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Issues in Poetics of Greek Folk Songs
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 650.1
Π.Μ.:	13
Μ.Α.Μ.:	13300
<u>Διδάσκων:</u>	Πιερής Μιχάλης, Καθηγητής, Νεοελληνικής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικά εισαγωγικά. Στόχοι σεμιναρίου. Υποθέσεις έρευνας και εργασίας. Παρουσίαση θεμάτων. Μεθοδολογία: φιλολογική, γλωσσολογική, σημειωτική. Το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι. Η κοιτίδα (ανθρωπογεωγραφικός χώρος). Ο ρόλος του κοινωνικού και ψυχολογικού παράγοντα. Θεσμοί, ήθη, ρυθμός. Φύση-Τέχνη, Κίνηση-ακίνησια (γεωργός-κτηνοτρόφος/πραματευτής-ναυτικός). Ιστορία και μύθος. Η έννοια του ρυθμού στη διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων. Ομοιομορφία. Επανάληψη θεσμών. Επανάληψη ηθών. Πανομοιότυπες αντιδράσεις. Χνάρια πανάρχαιων μύθων και άλλων αρχαίων θεματικών ή μορφολογικών στοιχείων στο σύγχρονο ελληνικό δημοτικό τραγούδι. Ο ρόλος της φόρμουλας. Θέματα, μοτίβα, εικονοποιία. Γενεαλογία και μεταμορφώσεις του δεκαπεντασύλλαβου. Δημοτικό τραγούδι και σύγχρονη ελληνική ποίηση (Κορνάρος, Χορτάσης, Σολωμός, Βαλαωρίτης, Μαρκοράς, Παλαμάς, Καβάφης, Σικελιανός, Καζαντζάκης, Βάρναλης, Σεφέρης, Ρίτσος, Ελύτης, Μόντης, Σινόπουλος, Σαχτούρης, Γκανάς κ.ά.).

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Γ.Μ. Βιζυηνός: Ποιητής, διηγηματογράφος, κριτικός
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	G.M. Viziinos. Poet, short-story writer, critic
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	BNE 662.1
Π.Μ.:	13
Μ.Α.Μ.:	13301
<u>Διδάσκων:</u>	Βουτουρής Παντελής, Καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του Σεμιναρίου είναι η εμβάθυνση και στα τρία πεδία με τα οποία έχει ασχοληθεί ο Γ.Μ. Βιζυηνός, δηλαδή διήγημα, ποίηση, επιστημονική μελέτη. Από τα πεδία αυτά η κριτική έχει ασχοληθεί σχεδόν αποκλειστικά με το δεύτερο, δηλαδή τα διηγήματά του. Το βάρος επομένως στο σεμινάριο θα δοθεί στη μελέτη του ποιητικού και του δοκιμιακού του έργου.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Κοινωνιογλωσσολογία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Sociolinguistics
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 140.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	12901
<u>Διδάσκουσα:</u>	Καρυολαίμου Μαριλένα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα της κοινωνιογλωσσολογίας έχει στόχο να εισαγάγει τους φοιτητές/τις φοιτήτριες στη μελέτη της γλώσσας ως κοινωνικού φαινομένου και να τους παρουσιάσει τις βασικές έννοιες, μεθόδους, εργαλεία που χρησιμοποιεί η κοινωνιογλωσσολογία για να προσεγγίσει και να περιγράψει τα ποικίλα γλωσσικά φαινόμενα ως κοινωνικά και επικοινωνιακά γεγονότα, προβάλλοντας τις καινοτομίες που εισάγει η κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση σε σχέση με την κυριαρχούσα γλωσσολογική αντίληψη για τη γλώσσα· να παρουσιάσει, δηλαδή, τη μελέτη της γλώσσας εν περιστάσει και να εξηγήσει την κοινωνική στράτευση των κοινωνιογλωσσολογικών ερευνών.

Στη συνέχεια, επικεντρώνεται στην έννοια της γλωσσικής κοινότητας και στις προσπάθειες τυποποίησης των γλωσσικών κοινοτήτων, εξετάζοντας το φαινόμενο της γλωσσικής ποικιλότητας με τις επιμέρους εκφάνσεις του, δηλ. τα φαινόμενα της πολυγλωσσίας, της διγλωσσίας και της γλωσσικής διφυΐας και τις σχέσεις κυριαρχίας που δημιουργούνται ανάμεσα στις διάφορες γλωσσικές ποικιλίες με έμφαση στις μειονοτικές γλώσσες.

Υπογραμμίζοντας την κυρίαρχη θέση της δι/πολυγλωσσίας στις ανθρώπινες κοινωνίες, θα παρουσιάσουμε τα φαινόμενα που προκύπτουν από την επαφή ανάμεσα σε διαφορετικές γλωσσικές ποικιλίες: το δανεισμό, την εναλλαγή κωδίκων, τη μείξη κωδίκων, καθώς και την ενδογλωσσική ποικιλία (γλωσσική διακύμανση).

Τέλος, θα μας απασχολήσει η σχέση γλώσσας και ταυτότητας, φυλετικής, εθνικής, εθνοτικής, έμφυλης κ.λπ. και οι γλωσσικές στάσεις ή οι γλωσσικές φαντασιώσεις (imaginaire linguistique) των ομιλητών και ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζουν τις γλωσσικές επιλογές και τις γλωσσικές πρακτικές των ομιλητών.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Μορφολογία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Morphology
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 230.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13900
<u>Διδάσκουσα:</u>	Κατσογιάννου Μαριάννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η θεματολογία του μαθήματος στρέφεται κυρίως γύρω από τον προβληματισμό που έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο της σύγχρονης γλωσσολογίας σε σχέση με το θεωρητικό πρόβλημα του ορισμού της λέξης, με την περιγραφή των μορφημάτων ως γλωσσικών μονάδων και με τις διαδικασίες σχηματισμού λέξεων και τύπων λέξεων στις διάφορες γλώσσες. Παρουσιάζονται αναλυτικά οι βασικές μορφολογικές διαδικασίες: κλίση, παραγωγή και σύνθεση και η αντιμετώπισή τους από διάφορες θεωρίες. Αναλύονται επίσης θέματα που βρίσκονται στα όρια μορφολογίας και σύνταξης, όπως οι συντακτικές σχέσεις στο πλαίσιο των σύνθετων λέξεων και οι συντακτικές πλευρές των κλιτικών στοιχείων της γλώσσας. Δίνεται έμφαση στα δεδομένα της ελληνικής και γίνεται προσπάθεια να συνδέεται η θεωρία με την παρουσίαση της μορφολογικής ανάλυσης ενός συγκεκριμένου κεφαλαίου από τη γραμματική της ελληνικής (για παράδειγμα, η κλίση των ουσιαστικών ή ο σχηματισμός των παραθετικών των επιθέτων στην κυπριακή). Δεδομένου όμως ότι το αντικείμενο του μαθήματος είναι η μορφολογική θεωρία, χρησιμοποιούνται πολλά παραδείγματα και ασκήσεις από διάφορες γλώσσες.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Η Γραμματική ως Θετική Επιστήμη
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Grammar as Science
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 246.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	12897
<u>Διδάσκουσα:</u>	Αγγουράκη Γεωργία, .Επίκουρη.Καθηγήτρια.Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η λογική και, σε ένα βαθμό, το περιεχόμενο του μαθήματος βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο του Richard Larson. Σύμφωνα με την περιγραφή του συγγραφέα “*Η Γραμματική ως Θετική Επιστήμη* αποτελεί μια εισαγωγή στη σύνταξη ως μια άσκηση στην κατασκευή επιστημονικών θεωριών”. Το μάθημα απευθύνεται εξίσου σε φοιτητές φιλολογιών και σε φοιτητές άλλων γνωστικών αντικειμένων, όχι απλά με την έννοια του εισαγωγικού μαθήματος, αλλά με την έννοια ότι το ιδανικό ακροατήριο είναι ένα μεικτό ακροατήριο. Εξετάζονται δεδομένα διαφορετικών γλωσσών και διαλέκτων (π.χ. Κοινή Ελληνική, Κυπριακή Ελληνική, Κοινή Τουρκική, Κυπριακή Τουρκική, Αγγλική, Ουγγρική). Τα θέματα που παρουσιάζονται πιο αναλυτικά περιλαμβάνουν τη σειρά των όρων σε μια γλώσσα (ουδέτερη σειρά, θεματοποίηση ή έμφαση), τις υπαρκτικές προτάσεις, τα στοιχεία πολικότητας και τα είδη προτάσεων.

Υλη μαθήματος

(α) Κάποια κεφάλαια από τα ακόλουθα εγχειρίδια (όχι ολόκληρα τα βιβλία):

Larson, Richard. 2010. *Grammar as Science*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Ρούσσου, Άννα. 2015. ΣΥΝΤΑΞΗ: Γραμματική και Μινιμαλισμός. Αθήνα: Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα.

Το βιβλίο είναι αναρτημένο στον ιστότοπο της Δράσης “Κάλλιπος”.
<http://repository.kallipos.gr/handle/11419/581>

(β) Σημειώσεις μαθήματος

(γ) Άρθρα σχετικά με τα θέματα που εξετάζουμε στο μάθημα

Τρόπος εξέτασης μαθήματος:

(α) ενδιάμεση εξέταση (30%), τελική εξέταση (60%) και σταθερή συμμετοχή στο μάθημα (10%)

ή

(β) ενδιάμεση εξέταση (30%), εργασία (30%), τελική εξέταση (30%) και σταθερή συμμετοχή στο μάθημα (10%)

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Σημασιολογία
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Semantics
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 250.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	12898
<u>Διδάσκουσα:</u>	Αγγουράκη Γεωργία, .Επίκουρη.Καθηγήτρια.Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα παρουσιάζει πώς συντίθεται η σημασία μιας πρότασης από τις σημασίες των μερών που την απαρτίζουν. Για το λόγο αυτό εξετάζονται οι σημασίες των μερών του λόγου (: ρημάτων, ουσιαστικών, επιθέτων, ποσοδεικτών, επιρρημάτων και συνδέσμων), οι σημασίες των διαφορετικών σημασιολογικών κατηγοριών που συνδυάζονται με το ρήμα (: του χρόνου, του ποιού ενεργείας, της τροπικότητας και της άρνησης) και, πρωτίστως, η 'λογική' ή οι 'λογικές' συνδυασμοί των μερών μιας πρότασης. Βλέπουμε, λοιπόν, πώς διαφορετικοί συνδυασμοί των ίδιων συστατικών μερών παράγουν διαφορετικές προτασιακές σημασίες (βλ. θεματοποίηση και έμφαση). Εξετάζονται δεδομένα διαφορετικών γλωσσών και διαλέκτων (π.χ. Κοινή Ελληνική, Κυπριακή Ελληνική, Κοινή Τουρκική, Κυπριακή Τουρκική, Αγγλική). Τα θέματα που παρουσιάζονται πιο αναλυτικά περιλαμβάνουν τις αναφορικές προτάσεις, το τετελεσμένο ποιόν ενεργείας (: παρακείμενος), τη μη-αυτοπτικότητα (βλ. επίθημα -miz της Τουρκικής) και την τροπικότητα.

Υλη μαθήματος

(α) Κάποια κεφάλαια από το ακόλουθο εγχειρίδιο (όχι ολόκληρο το βιβλίο):

Portner, Paul. 2005. *What is Meaning?: Fundamentals of Formal Semantics*. Oxford: Blackwell Publishing.

(β) Σημειώσεις μαθήματος

(γ) Άρθρα σχετικά με τα θέματα που εξετάζουμε στο μάθημα

Τρόπος εξέτασης μαθήματος:

(α) ενδιάμεση εξέταση (30%), τελική εξέταση (60%) και σταθερή συμμετοχή στο μάθημα (10%)

ή

(β) ενδιάμεση εξέταση (30%), εργασία (30%), τελική εξέταση (30%) και σταθερή συμμετοχή στο μάθημα (10%)

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Μειονοτικές Γλώσσες της Ανατολικής Μεσογείου
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Minority Languages of Eastern Mediterranean
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 264.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13317
<u>Διδάσκουσα:</u>	Καρυολαίμου Μαριλένα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ο όρος 'Ανατολική Μεσόγειος' είναι στη βάση του ένας γεωγραφικός προσδιορισμός. Η πιο κοινά αποδεκτή άποψη θεωρεί ως χώρες της Ανατολικής Μεσογείου την Αίγυπτο, την Ελλάδα, την Κύπρο, την Ιορδανία, το Ισραήλ, το Λίβανο, τη Λιβύη, την Παλαιστίνη, τη Συρία και την Τουρκία.

Υπάγεται φυσιολογικά στον ευρύτερο μεσογειακό χώρο, που από πολλούς αιώνες υπήρξε στο επίκεντρο του ερευνητικού ενδιαφέροντος για κλάδους όπως η ανθρωπολογία, η αρχαιολογία, η ιστορία, οι μεταναστευτικές ή οι δημογραφικές σπουδές. Για τη γλωσσολογία αντίθετα, και κυριότερα για την κοινωνιογλωσσολογία, ο μεσογειακός χώρος αναδεικνύεται ως χώρος ερευνητικού ενδιαφέροντος μόλις τα τελευταία χρόνια, όχι λόγω της γλωσσικής του ενότητας ή ομοιομορφίας, αλλά ως χώρος συστατικός με την ετυμολογική σημασία της λέξης, κατάλληλος, δηλαδή, να συνδέσει μεταξύ τους στοιχεία ανομοιογενή και ποικίλα, εγκαθιδρύοντας σχέσεις σύνθεσης, παράθεσης ή αντίθεσης. Όποιες και αν είναι οι ιδιότητες ή τα χαρακτηριστικά που αποδίδει κανείς στο μεσογειακό χώρο – πρόκειται για έναν 'διαλογικό χώρο' (Bakhtine) ή για ένα ιδιαίτερο πολιτισμικό και γλωσσικό οικοσύστημα (Spolsky 2013, Calvet 1999 και στα ελληνικά Καραντζόλα 2016); – το σίγουρο είναι ότι δεν αφήνει κανέναν αδιάφορο.

Αν και αναπόσπαστο μέρος του, η Ανατολική Μεσόγειος διακρίνεται από τον υπόλοιπο μεσογειακό χώρο, τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος του 20ού και στον 21ο αιώνα, από ιδιαίτερες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες: αντιπαλότητα, αντιπαράθεση και ένταση, μετακινήσεις πληθυσμών, αλλαγές συνόρων και εκδιώξεις, οικονομικός μαρασμός και ενεργειακή ανάπτυξη, δημιουργούν μια σειρά από λεπτές ισορροπίες που καθιστούν την περιοχή, μια από τις πιο ευαίσθητες στον παγκόσμιο χάρτη.

Στόχοι του μαθήματος είναι:

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

- (α) να εισαγάγει στις βασικές έννοιες που συνδέονται με τις μειονοτικές γλώσσες, τις κοινωνικές συνθήκες που καθιστούν μια γλώσσα μειονοτική, τις διάφορες κατηγορίες μειονοτικών γλωσσών,
- (β) να αναλύσει την κατανομή των μειονοτικών γλωσσών στην Ανατολική Μεσόγειο και την ιστορική παρουσία τους στο μεσογειακό χώρο,
- (γ) να εντάξει κάθε μειονοτική γλώσσα στο ιστορικό συγκείμενό της, να συγκρίνει την κατάσταση των μειονοτικών γλωσσών και να διερευνήσει αν υπάρχουν κοινά στοιχεία μεταξύ τους,
- (δ) να παρουσιάσει συγκεκριμένες περιπτώσεις μειονοτικών γλωσσών, τη θέση, το βαθμό αναγνώρισης, την εμβέλεια χρήσης τους, καθώς και προβλήματα που τίθενται σε σχέση με τη διατήρηση, τη διδασκαλία, καθώς και σε σχέση με τα γλωσσικά δικαιώματα,
- (ε) να εξετάσει ποιες είναι οι συνέπειες της κοινωνικής θέσης των μειονοτικών γλωσσών στη γλωσσική δομή, αν υπάρχουν.

Ακαδημαϊκό έτος 2016-17/ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

<u>Τίτλος μαθήματος:</u>	Νεοελληνική Λεξικογραφία: Τα Λεξικά των Διαλέκτων
<u>Αγγλικός τίτλος:</u>	Modern Greek Lexicography: the dialect dictionaries
<u>Κωδικός μαθήματος:</u>	ΓΕΠ 271.1
Π.Μ.:	5
Μ.Α.Μ.:	13901
<u>Διδάσκουσα:</u>	Κατσογιάννου Μαριάννα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα στοχεύει σε μία πανοραμική παρουσίαση της νεοελληνικής λεξικογραφίας, των μεθόδων, των προβλημάτων και των επιτευγμάτων της. Το μάθημα χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μία σύντομη παρουσίαση των βασικών εννοιών της σύγχρονης λεξικογραφίας, με στόχο την εξοικείωση των φοιτητών με τις θεωρητικές και πρακτικές αρχές της. Στο μέρος αυτό παρουσιάζονται ζητήματα σχετικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση λεξικών, με βάση δύο άξονες: α) δομή και τυπολογία λεξικών και σημασιολογικές θεωρίες που σχετίζονται με τη σύνταξη των λημμάτων, ιδιαίτερα με τα φαινόμενα της πολυσημίας και της ομωνυμίας, β) θεωρητικά και πρακτικά θέματα σχετικά με την υλοποίηση λεξικών σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, προδιαγραφές και εργαλεία διαδικτυακής λεξικογραφίας. Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος παρουσιάζονται τα προβλήματα της διαλεκτικής λεξικογραφίας, με παραδείγματα από λεξικά διάφορων διαλέκτων της νέας ελληνικής γλώσσας. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη λεξικογραφία της κυπριακής διαλέκτου και στις δυνατότητες που παρουσιάζονται σήμερα για την προώθησή της.